

Premiile NOBEL

pentru Economie 2007

LEONID HURWICZ

În toate biografiile sale, Leonid Hurwicz figurează ca „russian born” - născut în Rusia. Acest amănunt din viața sa e un accident. Familia Hurwicz era de origine evreiască poloneză. Părinții lui Leonid, care erau în refugiu în Rusia, în timpul primului război mondial, s-au întors în Polonia în 1917, fugind din nou, de data aceasta de revoluția bolșevică. „Am părăsit Rusia înainte de a putea să merg și mi-am petrecut anii tinereții și ai studenției în Polonia” - spune Leonid Hurwicz. Din 1938, a plecat la Londra, unde a studiat la prestigioasa *London School for Economics*, cu Nicholas Kaldor și Fredric Hayek (Nobel, 1991), apoi s-a dus la Geneva pentru a asculta seminariile lui Ludwig von Mises. Aflat în Elveția în momentul izbucnirii războiului, în 1939, Leonid nu s-a mai întors acasă și a izbutit să ajungă în Statele Unite. „Dacă aș fi fost la Varșovia probabil aș fi devenit una dintre victimele de la Auschwitz”. (Părinții și fratele lui au fugit din oraș, dar au fost arestați de sovietici și trimiși în lagăre de muncă în U.R.S.S. După război, familia s-a reunit în S.U.A.).

Când a ajuns în Statele Unite, el nu avea decât o licență în Drept de la Universitatea din Varșovia. Este interesant că actualul laureat Nobel pentru economie și profesor emerit de științe economice al Universității din Minnesota nu are nici o diplomă în acest domeniu. „Economia pe care am izbutit să o învăț, am învățat-o ascultând și studiind de unul singur” - declară Leonid Hurwicz. Dar a avut pe cine să asculte: imediat după sosirea în America, a devenit asistentul lui Paul Samuelson, la Universitatea din Chicago, un celebru economist, care avea să primească Nobelul în 1970.

Hurwicz a fost profesor-invitat la Universitățile Stanford și Harvard, iar din 1951 a predat la Universitatea Minnesota. Deși pensionar din 2006, continuă să lucreze și să scrie. „Singura deosebire e că acum nu mai sunt plătit pentru asta” - observă el, cu umor.

Este interesant că, în timpul războiului, Leonid Hurwicz a predat electronica pentru cadetii Serviciului de transmisiuni al armatei americane, iar apoi, între 1942-1944, a predat statistica la Institutul de Meteorologie. În cursul carierei sale, a ținut cursuri de economie în India, Japonia, Indonezia, ca profesor-invitat, calitate în care a conferențiat și la universitățile Harvard, California, Illinois, Michigan. El a lucrat cu Kenneth Arrow (Nobel, 1972) și i-a fost profesor-tutorial lui Daniel McFadden (Nobel, 2000).

Leonid s-a căsătorit în 1944, cu Evelyn Jensen, fiica unui fermier din Wisconsin, și are patru copii: Sarah, Michael, Ruth și Maxim.

ROGER MYERSON

Roger Myerson (născut la 29 martie 1951) este profesor la Universitatea din Chicago. A absolvit la Harvard, unde și-a luat și doctoratul în matematici aplicate, fiind acum cunoscut în lumea științifică pentru studiile sale asupra teoriei jocurilor și aplicațiilor ei în economie (domeniul pentru care a luat un Nobel și Robert Nash, cunoscut publicului mai ales datorită filmului biografic „Beautiful minds”).

Robert Myerson și-a petrecut noaptea dinaintea anunțării Premiului Nobel interpretând cu câțiva prieteni muzică folk americană. El este un pasionat „amator” de acordeon. „Acum, că am devenit celebru, poate căpătăm un angajament” - a glumit Myerson. Nu e genul modest și retras. „Pe lângă curiozitatea științifică, cred că mulți dintre noi sunt motivați de recompense materiale și de vanitate. Eu sunt fericit să subscriu acestor motivații”, a spus la conferința de presă Myerson, spre amuzamentul colegilor. Decernarea Nobelului nu îl va schimba, a adăugat el. La Universitatea din Chicago predau 80 de laureați ai Premiului Nobel, dintre care șase au post permanent în Departamentul de Științe Economice, așa că acolo nu poți impresiona pe nimeni cu acest titlu, nu are cum să îți se urce la cap, a explicat noul laureat.

Roger Myerson a elaborat și un software pentru aplicații contabile și pentru simularea analizei decizionale, care pot fi folosite cu programele Microsoft.

Roger Myerson este căsătorit cu Regina Weber și are doi copii, de 24 și 21 de ani.

ERIC S. MASKIN

Eric Maskin este profesor de științe sociale la Institutul pentru Studii Avansate de la Princeton și profesor-invitat la Departamentul de Științe Economice de la Universitatea Princeton. Licența și doctoratul și le-a luat la Harvard. A predat și la M.I.T. Preocupările lui sunt variate: a elaborat studii în diverse domenii ale științelor economice, printre care în teoria jocurilor, economia stimulentei și teoria contractelor. Este bine cunoscut în lumea științifică pentru lucrările sale asupra teoriei implementării și mecanismul proiectării în economie. Preocupările lui actuale includ compararea diferitelor reguli electorale, examinarea cauzelor inegalității și studierea formării coalițiilor. Este membru al Academiei Americane de Arte și Științe.

Laureați Nobel pentru economie, evrei:

Premiul Nobel pentru economie nu figurează în testamentul lui Alfred Nobel. El a fost instituit în 1968, de către Banca Națională a Suediei, în memoria acestuia.

- Paul Samuelson (1970)
- Simon Kuznets (1971)
- Kenneth Arrow (1972)
- Wassily Leontief (1973)
- Leonid Kantorovich (1975)
- Milton Friedman (1976)
- Herbert Simon (1978)
- Lawrence Klein (1980)
- Franco Modigliani (1985)
- Robert Solow (1987)
- Harry Markowitz (1990)
- Merton Miller (1990)
- Gary Becker (1992)
- Robert Fogel (1993)
- John Harsanyi (1994)
- Reinhard Selten (1994)
- Robert Merton (1997)
- Myron Scholes (1997)
- George Akerlof (2001)
- Joseph Stiglitz (2001)
- Daniel Kahneman (2002)
- Robert Aumann (2005)
- Leonid (Leo) Hurwicz (2007)
- Eric Maskin (2007)
- Roger Myerson (2007)

Cea mai densă „gaură neagră” din Univers

Astrofizicienii de la Universitatea din Tel Aviv, împreună cu colegii din Germania și Statele Unite, au descoperit, în Galaxia Messier, cea mai densă „gaură neagră” din Univers, care se rotește împreună cu o stea aflată pe poziție de satelit. „Gaura neagră” are o masă de 16 ori mai mare decât cea a Soarelui nostru. Faptul e senzațional din punct de vedere teoretic, fiindcă modelele pe computer ale formării „găurilor negre”, care explică formarea unor asemenea corpuri cosmice ultradense în urma imploziei unei stele, nu oferă posibilități de creare a unor „găuri negre” cu mase mai mari decât de zece ori decât cea a Soarelui. Or, iată că natura a dovedit că aceste modele teoretice sunt greșite. Steaua satelit trece prin fața „găurii negre”, blocând radiația X a acestei uriașe mase gravitaționale. Măsurând aceste obținări, astrofizicienii au putut calcula și masa stelei, care se pare că este cea mai mare stea cunoscută de noi în Univers: ea este de 70 de ori mai mare decât masa Soarelui. Galaxia Messier se află la 3 milioane de ani-lumină de Pământ. „Găuri negre” care se rotesc împreună cu o stea sunt cunoscute de 40 de ani. Fenomenul apare atunci când într-un sistem stelar binar una dintre stele explodează ca supernovă într-o mare de lumină de miliarde de ori mai puternică decât cea a Soarelui. La sfârșitul vieții sale ca supernovă, inima stelei, nucleul ei, devine o „gaură neagră”, care continuă să se rotească împreună cu steaua cu care forma o pereche, dar o „canibalizează” pe aceasta, absorbindu-i materia cu o viteză uriașă. Iar temperatura „găurii negre” se ridică la milioane de grade.

Pericolul zgomotului

Zgomotul este un pericol pentru sănătate, de care medicii au devenit conștienți în ultimele două decenii, mai ales, fiindcă în sălile discotecilor, în automobile, la petreceri, oamenii își pun sunetul la maximum, iar sute de mii de tineri umblă cu căști în urechi, în care ascultă muzică. Zgomotul, care era doar un poluant industrial, a invadat acum casele și localurile de distracție. E o boală a secolului XXI. Zgomotul nu numai că afectează acuitatea auzului, dar provoacă hipertensiune, afecțiuni cardiovasculare și tulburări digestive. În Israel, a fost promovată o lege care cere ca în cele 700 de săli de banchete existente să fie instalate „monitoare de zgomot”. Când zgomotul depășește 85 de decibeli, monitorul oprește automat alimentarea cu electricitate a instalației de amplificare. Studiile au arătat că, dacă un sunet de 90 de decibeli poate fi suportat opt ore zilnic înainte ca să provoace slăbirea auzului, un sunet de 115 decibeli ne surzește în 15 minute.

Nașterea prin cezariană, la cerere, e periculoasă

Din ce în ce mai multe femei cer să nască prin cezariană fiindcă ar avea astfel mai puține dureri. Prof. Moshe Ben Ami, directorul Departamentului de obstetrică-ginecologie de la Spitalul Poriya, lângă Tiberiada, a publicat un articol de specialitate, reluat de presa cotidiană din Israel, în care atrage atenția că această modă comportă riscuri serioase atât pentru mamă, cât și pentru copil. La o naștere ulterioară ea poate impune scoaterea uterului din cauza ruperii lui, poate afecta intestinele și tractul urinar ale mamei, provocând blocări. Riscul morții mamei e de trei ori mai mare după cezariană decât după nașterea normală, afirmă dr. Moshe Ben Ami, iar riscul hemoragiei e dublu. El explică și faptul că, în cazul nașterii normale, în timpul trecerii prin canalul natural al corpului mamei, fătul suferă o presiune care îi elimină lichidul din plămâni. Cezariana trebuie făcută numai când viața mamei sau a copilului sunt în pericol, susține dr. Moshe Ben Ami.

Primii pași spre creierul artificial

La Universitatea din Tel Aviv există un centru de cercetări într-un domeniu de graniță al științei: nanobiotehnologia. Astfel că doi profesori de fizică au anunțat o descoperire importantă în domeniul biologiei: posibilitatea de a construi un cyborg-creier bazat pe amalgamarea de material viu, adică de celule neuronale și cipuri de memorie din siliciu. Cyborgul e un vechi vis al scriitorilor de *science-fiction*, un om artificial care să dispună de un creier cu capacități umane. Descoperirea profesorilor Eshel Ben-Jacob și Itay Baruchi e primul pas spre construirea, în viitor, nu știm cât de îndepărtat, dar un viitor sigur, a unui cyborg. Ei au arătat, primii în lume, că este posibilă stocarea informațiilor, pentru o perioadă lungă de timp, într-o cultură de rețele neuronale, creată artificial, în laborator.

Noile memorii durează câteva zile fără să șteargă altele, anterioare, sau să interfereze cu acestea. Ele sunt imprimate folosind stimulări chimice locale ceea ce oferă informații interesante despre cum e stocată memoria în creier - subliniază Ben-Jacob.

Tomate cu aromă de lămâie

În general, tomatele israeliene sunt considerate ca fiind gustoase și cine le-a gustat la fața locului știe că au același gust ca roșiile românești, a căror savoare, zicem noi cu mândrie, le face unice în Europa. Totuși, geneticienii israelieni au mers mai departe în modificarea gustului tomatelor pentru a oferi amatorilor o nouă savoare. Astfel, prof. Efraim Lewinsohn, dr. Yaron Shitrit și doctoranda Rahel Davidovici-Recanati au introdus în codul genetic al roșiilor gene care le dau un gust de trandafir și lămâie. De asemenea, modificarea gustului e însoțită și de o aromă nouă, neîntâlnită la roșiile comune. Dar există aici și un punct negativ: noile tomate sunt cam... verzi, fiindcă ele conțin cu 50% mai puțin lycopen. Lycopenul e o substanță care dă tomatelor culoarea roșie și e, în același timp, un bun antioxidant, considerat eficient în prevenirea bolilor de inimă și a cancerului.

Pagină realizată de ANDREI BANC